

MAKTABGACHA TA'LIM TIZIMINI RIVOJLANTIRISHNING DOLZARB MASALALARI

To'yurodova Dilnoza

Turon Zar med Universiteti Maktabgacha ta'lim va sport kafedrası o'qituvchisi

ANNOTATSIYA

Ushbu maqolada maktabgacha ta'lim tizimini rivojlantirishning maqsadlari, vazifalari, ustuvor yo'nalishlari o'rta va uzoq muddatli istiqboldagi bosqichlarini takomillashtirish xususida so'z yuritilgan.

Kalit so'zlar: go'zal axloq, tarbiya, maktabgacha ta'lim, ta'lim tizimi, konsepsiya, o'quv qo'llanmalar, o'quv metodik reja, trening, pedagog.

АННОТАЦИЯ

В статье рассматривается развитие системы дошкольного образования цели, задачи, приоритеты на среднесрочную и долгосрочную перспективу.

Ключевые слова: нравственность, воспитание, дошкольное образование, система образования, концепция, учебники, учебная программа, обучение, педагог.

ABSTRACT

The development of the preschool education system in this article goals, objectives, priorities in the medium and long term.

Keywords: good morals, upbringing, preschool education, education system, concept, textbooks, curriculum, training, pedagogue.

Hamma zamonlarda, hamma o'lkalarda, yaxshi xulqli, oliyjanob, shirinso'z insonlar jamiyatning ko'rki, odamlarning a'losi bo'lib kelgan va bundan keyin ham butun insoniyatga namuna bo'ladi. Halol mehnat, muhtojlarga yordam, g'azab vaqtida yomon so'zlardan tilni va birovga ozor berishdan qo'lni tiyish, go'zal axloq sohibi bo'lish eng yaxshi saodatdir va bu ulug' yo'lda ustoz, murabbiylarga qo'yilgan talab juda katta chunki kelajak yoshlar qo'lidadir. Yoshlarni to'g'ri tarbiyalash, ularni komil inson jamiyatning faol a'zosi bo'lishga ko'maklashish ota-onalar bilan bir qatorda ustoz murabbiylarning say-harakatlariga bog'liq. Kelajak bugundan boshlanadi deyishganidek, bolalarni kichik yoshdan tarbiya masalasiga e'tibor berilmasa kelajak boy beriladi. Ta'lim tarbiyaning sifati albatta mamlakatning kuch qudratini bildiradi. Mustaqil O'zbekistonimiz kelajak avlodni to'g'ri

tarbiyalash maqsadida eng avvalo kadrlar tayyorlash tizimini ilk bo'g'ini bo'lgan maktabgacha ta'lim tizimiga katta e'tibor qaratmoqda. Xususan O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2019-yil 8-maydagi O'zbekiston Respublikasi maktabgacha ta'lim tizimini 2030-yilgacha rivojlantirish to'g'risidagi Prezident qarori-4312-sonli qarori qabul qilindi. Ushbu konsepsiya O'zbekiston Respublikasida maktabgacha ta'lim tizimini rivojlantirish ning maqsadlari, vazifalari, ustuvor yo'nalishlari o'rta va uzoq muddatli istiqboldagi bosqichlarini belgilaydi. O'zbekiston Respublikasi maktabgacha ta'lim tizimini 2030yilgacha rivojlantirish konsepsiyasida quydagilarni amalga oshirish belgilandi: Maktabgacha ta'lim sohasidagi normativ huquqiy bazani yanada takomillashtirish. Maktabgacha yoshdagi bolalarni har tomonlama intellektual, axloqiy, estetik va jismoniy rivojlanishi uchun shart sharoitlar yaratish. Bolalarning sifatli maktabgacha ta'lim bilan qamrovini oshirish, undan teng foydalanish imkoniyatlarini ta'minlash, mazkur sohada davlat-xususiy sherikchiligini rivojlantirish. Maktabgacha ta'lim tizimiga innovatsiyalarni, ilg'or pedagogig va axborot telekommunikatsiya texnologiyalarini joriy etish. Maktabgacha ta'limni boshqarish tizimini takomillashtirish, maktabgacha ta'lim tashkilotlari faoliyatini moliyalashtirish shaffofligini va samaradorligini ta'minlash. Maktabgacha ta'lim tizimiga maktabgacha ta'lim tizimi xodimlarini tayyorlash, malakasini oshirish, tanlab olish va rivojlantirishga mutlaqo yangi yondashu vlarni jalb etish. Maktabgacha ta'lim tashkilotlarida bolalarning sog'lom va balanslashtirilgan ovqatlanishini, sifatli tibbiy parvarishini ta'minlash. Ushbu konsepsiyaning maqsadi bola hayoti va faoliyatini barcha sohalarini rivojlantirishni ta'minlovchi muhim manba bo'lgan sifatli maktabgacha ta'limdan foydalanish mexanizmlarini ishlab chiqarishdan iborat. Maktabgacha ta'lim tizimini rivojlantirishning ustuvor yo'nalishlari quydagilar: Xalqaro talablarga javob beradigan ko'p darajali uzluksiz ta'limni yaratish va tarbiyani integrasiyalashtirilgan holda xalqaro ta'lim standartlari, o'quv metodik reja va dasturlar interaktiv va muammoli vaziyatli o'qitish usullari va treninglari ilg'or axborot kommunikatsiya texnologiyalarini joriy etish. Maktabgacha ta'lim tizimi xodimlariga qo'yiladigan malaka talablarini yanada takomillashtirish, ularning faoliyati samaradorligini baxolash mezonlarini hamda pedagog xodimlarining kasbiy standartini ishlab chiqish va tasdiqlash. Ta'lim jarayonini xorijiy mutaxasislarni jalb qilish yo'li bilan maktabgacha ta'lim sohasida kadrlar malakasini oshirish tizimini takomillashtirish, shuningdek, maktabgacha ta'lim sohasida kadrlar malakasini oshirish tizimini tashkil qilish uchun shu jumladan mamlakat hududida ta'lim muassasalari sonini oshirish. Maktabgacha ta'lim tizimi xodimlarining xorijdagi yetakchi univesitetlarda, ilmiy markazlarda va boshqa ta'lim tashkilotlarida stajirovka o'tashini ta'minlash. Xorijiy mamlakatlarning yetakchi oliy ta'lim muassasalari bilan

uzoq muddatli munosabatlarini yanada rivojlantirish, maktabgacha ta'lim sohasida yuqori malakali mutaxassislar tayyorlash uchun O'zbekiston Respublikasida ularning filliallarini ochish. Tajriba almashish, ta'lim-tarbiya jarayoni sifatini oshirish bo'yicha sayharakatlarni birlashtirish maqsadida pedagog kadrlarni tayyorlash, qayta tayyorlash va malakasini oshirish bilan shug'ullanuvchi ta'lim va ilmiy tadqiqot, shu jumladan xorijiy mamlakatlarning muassasalari bilan samarali idoralar aro hamkorlikni chuqurlashtirishdan iborat. Maktabgacha ta'lim muassasalarida o'yin bilan birga bolalarga bilim ham berib borish kerak. Ya'ni ularni maktab ta'limiga tayyorlash, xorijiy tillarni, hamda bir qator boshlang'ich bilimlarni berib borishni tashkil qilish lozim. Maktabgacha ta'lim muassasalari tarbiyalanuvchilarida jismoniy rivojlanish va sog'lom turmush tarzini shakllantirish lozim. Buning uchun kun tartibida jismoniy mashg'ulotlar uchun alohida vaqt ajratish va ushbu vazifaga mohir pedagoglarni jalb etish ta'lab qilinadi. Bundan tashqari maktabgacha ta'lim muassasalari tarbiyalanuvchilarini sog'lom va xavfsiz ovqatlanishini tashkil qilish, ularning ovqat ratsionida vitamin minerallar, bolalarning salomatligiga ijobiy ta'sir ko'rsatuvchi tabiiy mahsulotlar bo'lishi talab etiladi. Bundan tashqari bolalarni kun tartibini to'g'ri tashkil qilish muhim ahamiyat kasb etadi. Maktabgacha ta'lim muassasalarida xodimlar malakasini oshirish, ushbu sohaga oliy malumotli pedagog xodimlarni jalb qilish asosiy muammolardan biri bo'lib kelmoqda. Maktabgacha ta'lim tizimida manan mukammal va intellektual shaxsni tarbiyalash uchun xorijiy mamlakatlar ilg'or tajribasi hamda ilm-fan yutuqlari va zamonaviy informatsion kommunikativ texnologiyalarini inobatga olish lozim. Maktabgacha ta'lim muassasalari bolalarni individual ehtiyojlarini hisobga olgan holda ilk va maktabgacha yoshdagi bolalarni rivojlanishiga qo'yilgan davlat talablari asosida hamda maktabgacha ta'lim muassasalari davlat o'quv dasturiga muvofiq bolalarning har tomonlama yetuk va barkamol bo'lib rivojlanishi uchun qulay shart sharoitlar yaratish lozim. Bolalarning ilk rivojlanish masalalarida ota-onalar va jamiyatga tegishli bilimlar berishni tashkil etish va amalga oshirish lozim. Maktabgacha yoshdagi bolalar qiziqishi iqtidori individual ruhiy va jismoniy xususiyatlari madaniyat ehtiyojlarini inobatga olgan holda hamda bolada ma'naviy meyorlarni shakllantirishni hayotiy va ijtimoiy tajriba egallashni ko'zda tutgan holda integratsion mashg'ulotlarni tashkil qilish lozim. Bundan tashqari maktabgacha ta'lim muassasalari xodimlari ota-onalar bilan hamkorlikni ham tashkil qilishlari lozim. Ota-onalarning maktabgacha ta'lim muassasalari borasidagi fikrlarini hisobga olish ilk rivojlanish masalalarida ota-onalarga o'quv-tarbiyaviy jarayonda faol qatnashishga jalb qilish, ota-onalarni muassasa hayotida ishtirok etish borasidagi tashabbuslarini qo'llab quvvatlash lozim. Agar biz asosiy e'tiborni

bolalarga qaratsak kelajakda haqiqiy komil shaxsni tarbiyalash uchun ilk qadamni qo‘ygan bo‘lamiz.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR RO‘YXATI: (REFERENCES)

1. Shavkat Mirziyoyev, 2017-yil, 22-dekabr. Oliy majlisga murojaatnomasidagi nutqidan.
2. Karimov I. A. Yuksak ma’naviyat – yengilmas kuch – Toshkent —Ma’naviyat 2008.
3. <http://uza.uz>
4. <http://new.manaviyat.uz>
5. <http://Lex.uz>